

A mosásról – népszerűen

Ecker Károlyné

A múzeumi családi napok keretében hirdette meg „Mosó Maci titkai” címmel előadásait a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum (MMKM) Műszaki Tanulmánytára. Célja volt a hétköznapi tevékenységet kicsit a tudomány nyelvén és eszközeivel megismertetni a gyerekekkel és felnőttekkel egyaránt. A felkért előadók erre törekedtek előadásaikban. A „Múzeumi Szombat”-ot tárlatvezetések és gyermekprogram gazdagította a szakmai előadások mellett.

Takács Anett tanársegéd (Kaposvári Egyetem) a „Mosás történetéből” címmel tartott előadást. Ebben a mosás kialakulásának rövid áttekintése után részletesen, kiemelten foglalkozott a 19-20. században kialakult hazai tisztálkodási kultúrával. A polgárosodás folyamata, az életkörülmények változása miként fejlesztette a rendszeres tisztálkodás igényét és ebből fakadóan a ruházat, ágyneműk, háztartási textilek, stb. tisztántartását. A városokban élés, a bérházas lakások kialakulása már magával hozta a mosókonyhák, szárító helyiségek létesítését és igénybevételi lehetőségét is.

Az általános higiénés szokásokat javította a fürdőszoba, valamint a háztartásokban kialakuló új mosási szokások a hozzátartozó gépi és kémiai segítséggel. Az előadó a testi tisztálkodás gyakoriságáról és fejlődéséről és érdekes tudnivalókat osztott meg hallgatóságával.

Ecker Károlyné (Textilmúzeum – Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület) a „Mos-hat” kiállításról és tanulságairól tartott ismertetőt, amely korábban a Textilmúzeumban volt megtekinthető. A kiállítás tematikáját követve sok fotóval illusztrálva mutatta be a hallgatóknak a mosás történetét és eszközeit az ókortól napjainkig. A mosás folyamatának tágabb értelmezését hangsúlyozta (az áztatás, mosás, víztelenítés, szárítás, simítás részfolyamataira utalva), másrészt a mosásban résztvevő anyagok szerepét és feladatait.

A víz, a hőmérséklet, a mechanikai hatás, a mosószer, az alapanyag fajták összefüggése a mosás történetében – ezeket az évszázados fejlődéseket villantotta fel a kiállítás, például felhozva a mosószer használatát, a természetes mosószerektől (szóda, hamuszír, szappanfű, kallóföld) a szintetikus („intelligens”) mosószerre vezető út összefüggését a textilanyaggal.

Bemutatta a mosóberendezések fejlődését is a mosópadtól az automata mosógépekig. Az előadó rövid ismertetőt adott a háztartási mosás fejlődéséről, a hazai kis- és nagyüzemi mosodák kialakulásáról a 19. század végétől napjainkig.

A látogatók száma bizonyította, hogy közérthetően is lehet tudástöbbletet átadni köznap témáról egy kiállítás segítségével minden korosztály számára. Jelentős érték a szakmai összefogás amivel létrejött a kiállítás és az anyag archiválása az utókor számára.

Dr. Schenker Beatrix vegyészmérnök (Magyar Kémikusok Egyesülete) „Mitől mos a mosószer?” tárgyú előadásában a mosás és a mosásban résztvevő anyagok kémiaiával foglalkozott, felvállalva az ismeretterjesztés nehézségeit. „Mi is a mosás és milyen anyagokat kell eltávolítani a szennyezett textiliáról” – tette fel a kérdést. A mosást lehet vizes (poláros) közegben, vagy

vegytisztítást szerves oldószerben (apoláros közeg) végezni, a módszert alapvetően a textília alapanyaga és szennyezettsége határozza meg.

Megtudtuk mi a felületi feszültség, mi is a szappanbuborék és a mosószer alapvető összetevője a tenzidek (felületaktív anyagok) milyen feladatot látnak el a mosás során.

Több gyakorlati tanácsot is adott az előadó (a mosószer mit tartalmaznak és mi a hatásuk a mosás folyamatában, mire figyeljünk a mosásnál). Fontos a kezelési útmutató és a mosószer adagolás betartása, a mosandó textilek szétválogatása (fehér és színes külön), továbbá lényeges a szennyezett termékek előáztatása.

Dr. Vámos Éva főmuzeológus (MMKM Műszaki Tanulmánytára) „Mosógépeink történetéből” címmel tartott előadást. Bemutatta és ismertette működésüket a kiállított vagy fotón megjelenített mosógépeknek a fejlődést jelezve:

- a 18. században már megjelennek a mosás gépesítésének előfutárai;
- kézi-karos mosógép a 18. század második fele – vasabroncsos fahordó vízleeresztővel, mozgatás kézzel – meleg víz hozzáadás;
- kézi-karos forgódobos gőzmosógép (1920), tűzhelyen üzemeltethető fémszerkezet;
- szekrénymosógépek (1928), facsaróval ellátva;
- keverőtárcsás mosógép (1957), Hajdúsági Iparművek;
- szovjet gyártmányú mosógép facsaróval 1958-ból;
- NDK gyártmányú forgódobos mosógép az 1970-es évekből.

A fém anyagú mosógépek 90 éve vannak forgalomban, gáz-, majd elektromos melegítéssel. Az automata mosógépek (pl. előtöltős 1950-től) kezdetben zománc bevonattal, majd rozsdamentes acélból készültek.

Dr. Deme Tibor ügyvezető igazgató (Mova Kft.), a Textiltisztító Egyesülés képviselőjeként „A modern mosás eszközei, avagy a jövő mosógépe” címmel tartott előadást. Kiemelte, hogy továbbra is a víz a legjobb tisztító közeg és a forgódobos megoldásnál kedvezőbb nem ígérkezik. Nem várható a fogyasztói szokások jelentős változása sem, az önkiszolgáló mosás hálózati rendszere nálunk nem vált be. Megoldást a fejlesztőknek a víz minőségében és mennyiségében, a mosás folyamatában kifejtett mechanikai hatásban, az alkalmazott vegyszerekben és az időtartamban kell megtalálniuk. A víz és lágyítása közismerten költséges, így törekedni kell csökkentésére, de a mechanikai és vegyi korlátok szem előtt tartásával. Erre irányulnak a fejlesztések a pangó vizek keringtetésére és a víz belső dobban tartására. A különböző textilanyagok igényének megfelelő optimális mechanikai hatást (sulykolást)

pedig változtatható mosási fordulatszámmal lehet elérni. A korszerű mosás időigényes (gyakran 2 óra), de az idő a legolcsóbb – mutatott rá az előadó. A centrifugálás fordulatszámának növelése csak egy adott határig célszerű, mert a víztelenítés mértéke nem arányos a fordulatszámmal.

Összefoglalva, a jövő mosógépe ilyen lehet:

- külső méretre hasonló, mint a mostani, bár a dobja egy kicsit nagyobb;
- hideg és meleg vizet is tud intelligens módon venni a hálózathoz;
- egyre bonyolultabb folyamatokat hajt végre egy „okosabb” vezérlés, a programozás területén többet bíz a fogyasztóval;
- hétköznapivá válik a gépek internet kapcsolata (pl. távoli hibajavítás).